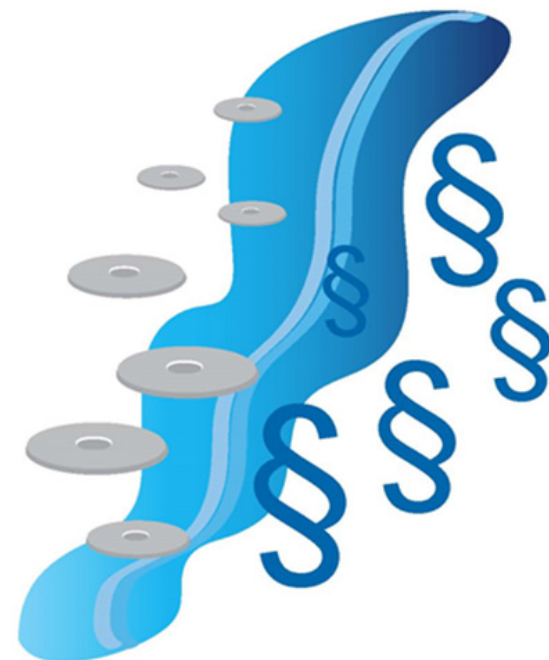

VA gebyrregelverket

og PB-lovens regler som
hjemmelsgrunnlag for krav om
tilknytning til offentlig ledning

ved May Rostad, Kinei AS

VA-dagene i Midt-Norge
30. - 31. oktober 2013

KRD - Selvkost

Kommuneloven
Regnskapsloven (selskap)

**Forskrift om regnskap og
årsberetning** (avskrivningstider)

GKRS: Regnskapsstandarder
KRS 4: Avgrensningen mellom
driftsregnskapet og
investeringsregnskapet

**Retningslinjer for beregning
av kommunale selvkost-
tjenester H-2140**

MD - Gebyr

**Lov om kommunale
vass- og avløpsanlegg**

Prinsippet om
kostnadsdekning
Hvem som er
gebyrpliktige

Forurensningsloven

§21: Definisjon av
avløpsanlegg og
avløpsvann
§24 Kommunalt ansvar
for drift og vedlikehold

Forurensningsforskriften

§ 11-3: Definisjon av kommunalt avløpsvann

Del 4A: Kommunale vann-avløpsgebyr

Prinsippene for gebyrsystemet
Selvkostberegning iht. gjeldende retningslinjer
Kun nødvendige kostnader

Veiledning for selvkost-
beregninger for VA

Veiledning for komm.
VA-gebyrforskrifter

Fordeling av myndighetsoppgavene

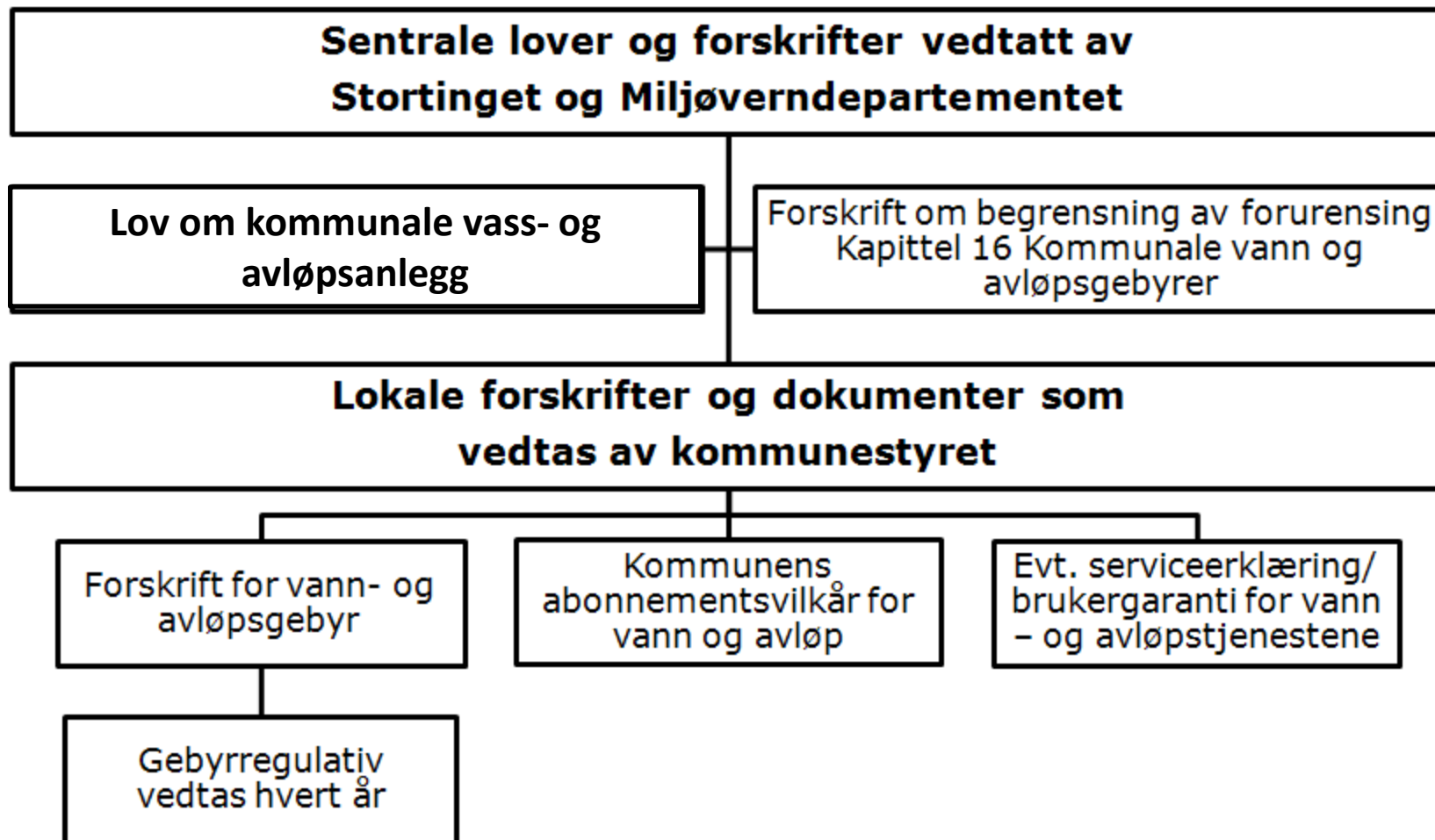
- **MD: Gebyrmyndighet**

- Lover og forskrifter relatert til vann og avløpsgebyrer og
- Hvilke kostnader relatert til VA som kan henføres til kommunens selvkosttjeneste

- **KRD: Kommuneøkonomi**

- Lover og forskrifter om kommunal regnskapsføring
- Retningslinjer for selvkostberegninger knyttet til kommunale betalingstjenester
 - Angir en god praksis for hvordan kommunene kan oppfylle prinsippene som gjelder for selvkosttjenester angitt i lovverket som hjemler betalingstjenesten
 - Sikrer en mest mulig lik praksis mellom kommuner og selskap som omfattes av regelverket

VA-gebyrregelverket

Lov om kommunale vass – og avløpsanlegg (16.3.2012)

Hvem som er gebyrpliktig

§ 3. Kommunale vass- og avløpsgebyr

Når ein fast eigedom har tilknyting til kommunal vass- eller avløpsleidning, anten beinveges eller gjennom privat samleidning, har eigaren skyldnad til å svare vass- og avløpsgebyr til kommunen.

Det same gjeld når kommunen med heimel i plan- og bygningslova §§ 27-1 eller 27-2 har kravd at eigedomen skal ha slik tilknyting. Gebyr kan krevjast jamvel av eigedom som det ikkje er hus på, når kommunen kunne kravd tilknyting til slike leidningar om det hadde vore hus på eigedomen.

Krav til tilknytning - regelverk

PB-lovens § 27-1 – 27-3 (etter endring juli 2010)

Plan og bygningslovens §27-1 og §27-2 gir hjemmelsgrunnlag for å kreve tilknytning til offentlige vann- og avløpsledninger:

1. «Når offentlig vann/avløpsledning går over eiendommen eller i veg som støter til den, eller over **nærliggende areal**, skal bygning som ligger til eiendommen, knyttes til vann/avløpsledningen
 2. Vil dette etter kommunens skjønn være forbundet med **uforholdsmessig stor kostnad** eller **særlige hensyn** tilsier det, kan kommunen godkjenne en annen ordning
 3. Kommunen kan i andre tilfelle enn nevnt i andre ledd, kreve at bygningen skal knyttes til vann/avløpsledning når **særlige hensyn** tilsier det
- Reglene i andre og tredje ledd gjelder også for eksisterende byggverk»

KRDs uttalelse til Fylkesmannen i Hedmark av 10.5.2012

Generelle merknader til forståelsen av regelverket og begreper i lovteksten mht. krav til tilknytning av eksisterende bebyggelse:

1. Nærliggende areal:

- Inntil 500 meter anses i tråd med tidligere uttalelser som innenfor definisjonen
- Kostnadene med tilknytningen anses som mer relevant enn avstand

2. Uforholdsmessige kostnader:

- Kostnadene må vurderes opp mot nytten, dvs. ev. forurensningsproblem og helsemessige forhold
- Inntil tre ganger «normal kostnad» og inntil kr. 200.000,- (ev. mer) kan være akseptabel gitt nytten

3. Særlige hensyn:

- Helsemessige forhold og fare for forurensning

Rammer for gebyrene

§ 4. *Ramma for kommunalt eigarskap til vass- og avløpsanlegg og hovudreglane for fastsetjing av vass- og avløpsgebyr*

- **Gebyra skal vera eingongsgebyr for tilknyting og årlege gebyr**
- Departementet fastset i forskrift ramma for gebyra og hovudreglane om utrekning og innkrevjing. Likeeins kan departementet fastsetje andre føresegner til gjennomføring av lova.

§ 5. *Lokale forskrifter*

Kommunen fastset i forskrift storleiken på gebyra i kommunen og gjev nærare reglar om gjennomføring av gebyrvedtaket og innkrevjing av gebyra.

Forurensningsforskriftens kap. 16

§ 16-1. *Rammen for gebyrene*

- Vann- og avløpsgebyrer fastsatt i medhold av lov 31. mai 1974 nr. 17 om kommunale vass- og kloakkavgifter skal ikke overstige kommunens nødvendige kostnader på henholdsvis vann- og avløpssektoren. Ved beregning av selvkost bør de til enhver tid gjeldende retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester legges til grunn.
- Kommunen fastsetter i forskrift regler for beregning og innkreving av vann- og avløpsgebyrene, samt gebyrenes størrelse, innenfor rammene av denne forskriften
- Før kommunen gjør vedtak om gebyrenes størrelse, skal det foreligge et overslag over kommunens antatte direkte og indirekte kostnader knyttet til drifts-, vedlikeholds- og kapitalkostnader på henholdsvis vann- og avløpssektoren for de nærmeste tre til fem årene.
- Overslaget skal så vidt mulig utarbeides i sammenheng med kommunens rullerende økonomiplan. Det skal også foreligge et overslag over hvilke beløp gebyrene antas å innbringe.

Forurensningsforskriften forts.

§ 16-4. Årsgebyr

- Årsgebyret skal enten beregnes på grunnlag av vannforbruk, eller en todelt gebyrordning med en fast og en variabel del.
- Vannforbruket baseres på målt eller stipulert anslag.
- For eiendom hvor vannmåler ikke er installert, skal vannforbruket stipuleres på grunnlag av bebyggelsens størrelse, dvs. arealet.
- **Det stipulerte forbruket skal i størst mulig grad tilsvare reelt forbruk.** Det kan dessuten tas hensyn til bebyggelsens art og den bruk som gjøres av den, samt eiendommens størrelse og beskaffenhet.
- Både kommunen og den enkelte gebyrpliktige kan kreve at årsforbruket skal fastsettes ut fra målt forbruk. Den enkelte gebyrpliktige må selv bekoste slik måling, og målingen må utføres med vannmåler etter kommunens anvisning.
- **Det kan ikke fastsettes minimumsgebyrer fra 1. januar 2008.**

Kommunale VA-gebyrforskrifter

Norsk Vann
Rapport

179 | 2011

Veiledning i utarbeidelse av kommunale gebyrforskrifter for vann og avløp

Innhold:

- Regelverket
- Veiledning utforming av gebyrmodell
- Mal for VA-gebyrforskrift

Hjemmelsgrunnlag for å kreve inn gebyrer i kommunen

Kommunal VA-gebyrforskrift

1 Generelle bestemmelser

- § 1-1 Definisjoner
- § 1-2 Gebyrtyper
- § 1-3 Klage og omgjøring

2 Engangsgebyr for tilknytning

- § 2-1 Gebyrplikt
- § 2-2 Utforming av gebyret
- § 2-3 Gebyrsats
- § 2-4 Ansvar og betalingsfrist

3 Årsgebyr

- § 3-1. Gebyrplikt og ikrafttreden
- § 3-2. Eiendom uten godkjent tilknytning eller frakobling
- § 3-3. Ansvar for gebyrene
- § 3-4. Utforming av gebyrene
- § 3-5. Ansvar for opplysninger om abonnent
- § 3-6. Beregning av gebyr
- § 3-7. Betaling etter stipulert forbruk
- § 3-8. Betaling etter målt forbruk
- § 3-9. Retting av feil gebyrberegning
- § 3-10. Gebyrreduksjon i medhold av forbrukerkjøpslovens regler om prisavslag

4 Vannmåler

- § 4-1. Installasjon
- § 4-2. Eierforhold
- § 4-3. Kostnader
- § 4-4. Avlesing av vannmåler
- § 4-5. Tilsyn og vedlikehold
- § 4-6. Nøyaktighetskontroll
- § 4-7. Avregning ved feilmåling
- § 4-8. Utskifting og flytting

5 Ikrafttreden mv.

Selvkost

Inntekter fra årsgebyr og tilknytningsgebyr må ikke overstige kommunens beregnede selvkost = Nødvendige kostnader

Inntekter:

+ Årsgebyr

+ Tilknytningsgebyr

Sum gebyrinntekter (A)

+ Andre inntekter

Sum inntekter

Kostnader:

+ Indirekte henførbare driftsutgifter

+ Direkte driftsutgifter

+ Avskrivninger investeringer *

+ Kalkulatoriske renter

Sum kostnader

- Andre inntekter

Selvkost (B)

$A/B * 100$ skal være $\leq 100\%$ (3-5 årsperiode)

* Avskrivningsgrunnlag: Brutto investeringer – ev. anleggsbidrag

Kommunalt gebyrregulativ

Vedtas hvert år av kommunestyret – alle satser må være forankret i kommunens forskrift

Abonnentar		Eining el. Sats	Vassgebyr			Kloakkgebyr		
			2012 kr eks. mva	kr eks. mva	kr inkl. mva	2012 kr eks. mva	kr eks. mva	kr inkl. mva
Eingongsgebyr for tilknytning ¹⁾								
	Bustader og fritidsbustader	kr/m2	270,77	223,11	278,89	418,17	344,57	430,72
	Næringsabonnentar m/vannmålar < 25 mm	N=1,0		26 774	33 467		41 349	51686
	Næringsabonnentar m/vannmålar < 50 mm	N=1,5		40 161	50 201		62 023	77529
	Næringsabonnentar m/vannmålar > 50 mm	N=2,0		53 547	66 934		82 697	103372
Årleg gebyr								
	Fastledd							
	% andel av totale inntekter frå årsgebyr	50 %						
	Bustadabonnentar	N=1	593	515	644	1437	802	1003
	Fritidsbustader	N=2	593	1030	1288	1437	1605	2006
	Næringsabonnentar	N=1	593	515	644	1437	802	1003
	Forbruksledd							
	Betaling for forbruk av vatn	kr/m3	8,20	6,71	8,38	10,78	14,38	17,97
	Forbruk/areal for boligabonnentar	1,30 m3/m2						
	Forbruk/areal for fritidsboligabonnentar	0,52 m3/m2						
	Sum årsgebyr abonnentar u/vassmålar:	m3 stipulert						
	Boligabonnentar < 50 m2 (50 m2)	65	1823	951	1189	3054	1737	2171
	Boligabonnentar 51-100 m2 (80 m2)	104	1823	1212	1515	3054	2298	2872
	Boligabonnentar 101 - 150 m2 (125 m2)	163	2397	1608	2010	3809	3146	3933
	Boligabonnentar > 150 m2 (160 m2)	208	2397	1910	2387	3809	3793	4741
	Fritidsboligabonnentar < 50 m2 (50 m2)	26	1208	1204	1505	2246	1979	2473
	Fritidsboligabonnentar 51-150 m2 (125 m2)	65	1208	1466	1832	2246	2539	3174
	Fritidsboligabonnentar > 150 m2 (160 m2)	83	1208	1587	1983	2246	2798	3498

Engangsgebyr for tilknytning

- ingen spesielle andel av kostnadene

Alternative valg	Virkning
1. Lavt gebyr for alle	• Flere vil knytte seg til • Enklere å pålegge tilknytning • Urettferdig for abonnenter som har betalt for infrastrukturen i tomta
2. Høy og lav sats, avhengig av medfinansiering av VA-ledningsnett	• Mer rettferdig for abonnenter som har betalt VA-infrastruktur • Stort omfang med høy sats – Ujevne inntekter – Overskudd på selvkost
<u>Aktuelle differensieringsnøkler:</u>	
Kr / boenhet/eiendom/seksjon	• Relevant dersom lavt gebyr
Kr/arealet i m ²	• Reflekterer det areal abonnenten beslaglegger – utnyttelsesgrad av infrastrukturen • Ikke nødvendigvis sammenheng med vannbehov
Satser iht. vannmålerdimensjon	• Reflekterer abonnentens maks. vannbehov = kommunens kostnad

En "rettferdig" gebyrmodell

1. Lovverket – Kostnadsdekningsperspektivet

- Abonentene betaler iht. kommunens kostnader med å levere VA-tjenester
- Inndekning av store faste kostnader som ikke er relatert til forbruk av vann (overvann, slukkevann og muligheten til å ta ut vann m.m.)

2. Betaling iht. vannforbruket – abonnentenes rettferdighetsperspektiv

- De som bruker mest, bør betale mest

3. Bærekraftperspektivet

- Hindre sløsing av vann - vannressursene holder i flere år
- Kostnadseffektive VA-tjenester

4. "Gjør det enkelt" – perspektivet

- Enkelt å administrere (effektivt)
- Enkelt å forstå for abonnentene

Årsgebyr

Forholdet mellom fastledd og forbruksleddet

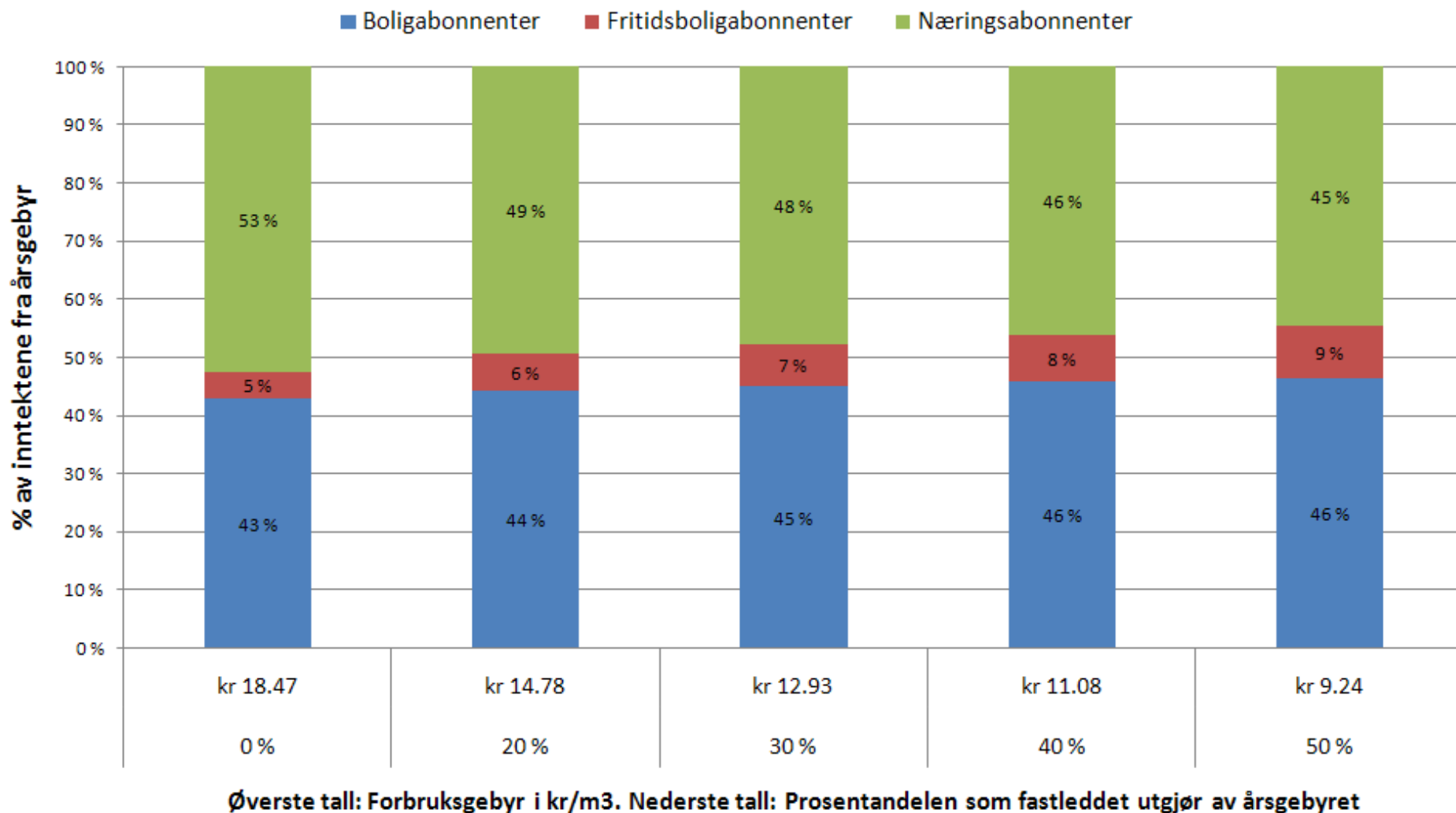
Virkning på de ulike "rettferdighetsperspektivene"

Fastleddet	Virkning
Ikke fastledd	• Ikke fokus på kostnadsdekning • Stort fokus på vannforbruk • Best for abonnenter med lavt forbruk • NB! Minimumsforbruk er forbudt
Fastleddet utgjør 10-20 %	• Dekker kommunens administrative kostnader • Stort fokus på vannforbruk • Bra for abonnenter med lavt forbruk
Fastleddet utgjør 20-40 %	• Dekker kostnader med overvann og slukkevann (samfunnskostnad) • Gir fortsatt effekt på vannforbruk
Fastleddet utgjør 40-50 %	• Dekker kommunens kapitalkostnader • Gir mindre effekt på vannforbruket • Best for abonnenter med stort forbruk

Kunnskap om virkning før beslutning

Inntekter fra årsgebyr - Fordeling mellom abonnentgruppene
når fastleddet øker fra 0-50 % av inntektene. Hvis fastledd er 0 %, fordeles inntektene proporsjonalt med abonnentgruppens vannforbruk

Differensiering av fastleddet er nøkkelen til ”rettferdig” kostnadsdekning

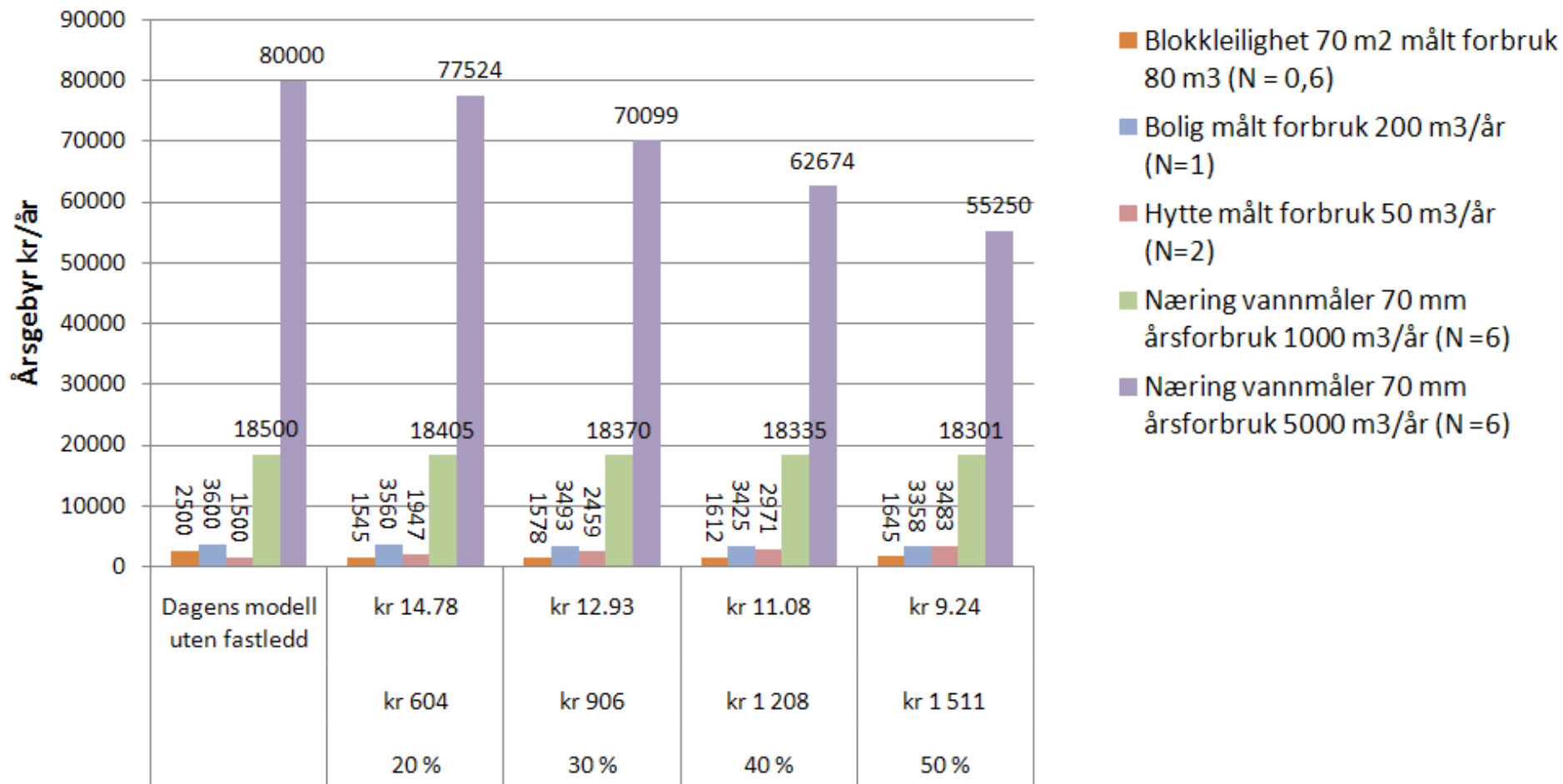

Kategori og alternativ	Virkning iht. kostnadsdekning
1. Boliger Alt.1: Likt for alle – pr. boenhet Alt.2: Ulike satser for blokkleilighet – eneboliger – pr. boenhet	• Enkelt, særlig aktuell med lavt fastledd • Mindre satser for blokkleiligheter m.m. reflekterer kommunens kostnader
2. Fritidsboliger Alt.1: Likt som for boliger Alt.2: Høyere fastledd enn bolig	• Fritidsboliger bruker mindre vann pr. år, men behov for samme kapasitet • Høyere fastledd er rettferdig
3. Næring Alt.1: kr/størrelse vannmåler Alt.2: kr/m ² Alt.3: kr/eiendom eller seksjon	• Vannmålerdimensjon reflekterer best kostnadsdekningsperspektivet • Areal reflekterer utnyttelsesgraden av infrastrukturen – delvis relevant for kostnadsdekning • Pr. enhet kun relevant hvis lavt fastledd

Kunnskap om virkning før beslutning

Årsgebyr for ulike abonnenter ved ulike gebyrmodeller

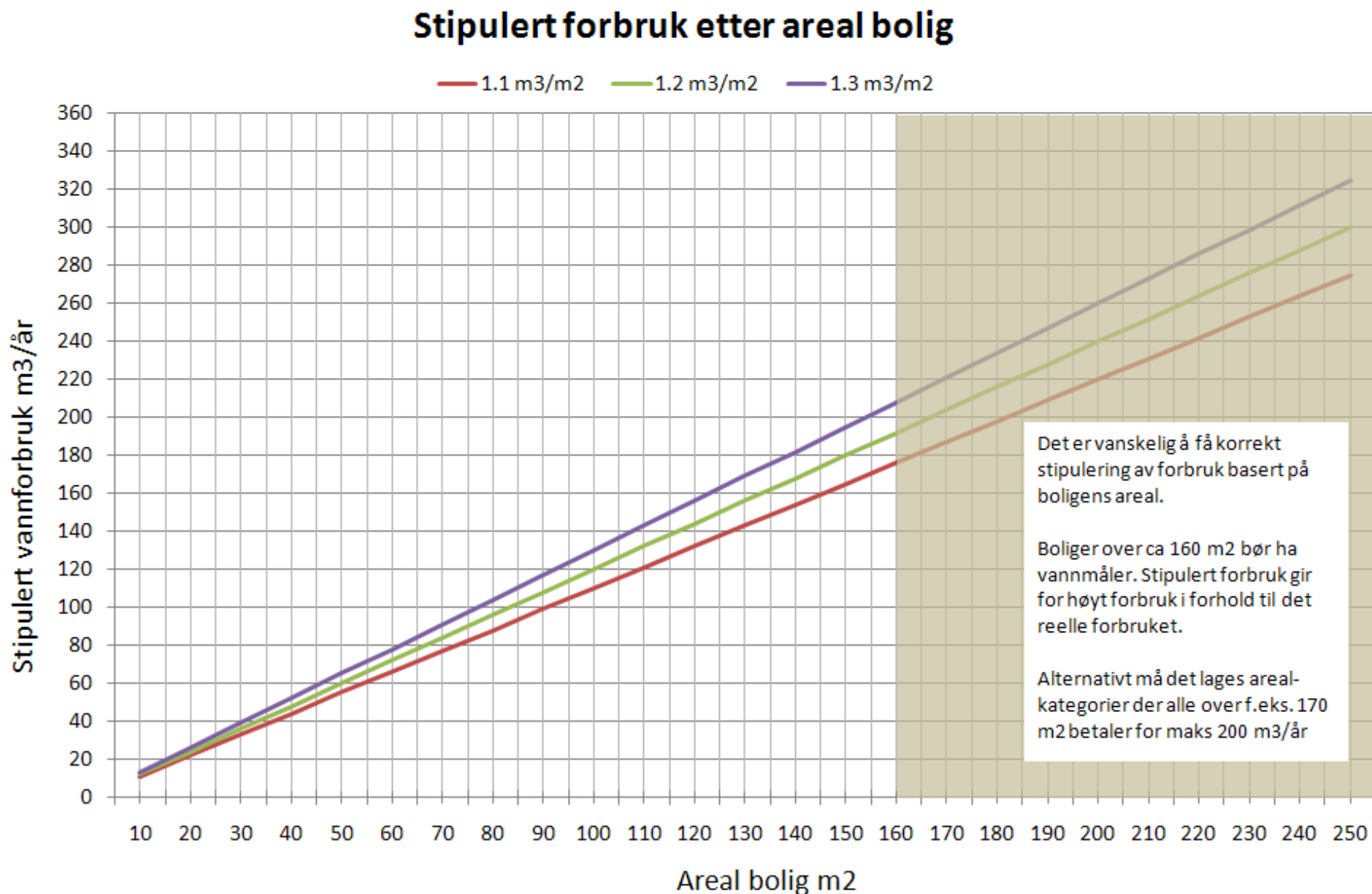
Case: Gebyrmodellen har differensiert fastledd der N=1 er for eneboliger. Øvrige abonnentkategorier har fastledd der fastleddet for enebolig multipliseres med kategoriens N-verdi

Beregning av forbruksgebyret

- **Næringsabonnenter/offentlige virksomheter og blandingsbygg:**
 - Alle må ha vannmåler og betale etter målt forbruk
 - Forskriften kan angi tidsfrist for når kravet skal være oppfylt for alle
- **Boligabonnenter:**
 - Abonnenter med vannmåler betaler iht. målt forbruk
 - Abonnentene uten vannmåler må få sitt forbruk stipulert etter arealet på boligen. **Innenfor området: 1,1 -1,3 m³/m²**
 - Både abonnent og kommunen kan kreve vannmåling
- **Fritidsboligabonnenter:**
 - Bør ha vannmåler, da forbruket vil variere mye mer enn for boliger
 - Vanskeligere å stipulere et reelt forbruk basert på areal

Stipulert forbruk skal tilsvare reelt forbruk

Stipulering av areal hvis arealgrupper

Arealgrupper	Boligenes areal m2	Spesifikt forbruk m3/m2	Stipulert forbruk m3/år iht. reelt areal	Valgt areal stipulering m2	Stipulert forbruk for kategori m3/år	Snitt spes.-forbruk m3/m2
	40	1,2	48	50	60	1,5
	50	1,2	60	50	60	1,2
	60	1,2	72	50	60	1,0
<= 70 m2 areal	70	1,2	84	50	60	0,9
71 - 100 m2 areal	71	1,2	85	80	96	1,4
	80	1,2	96	80	96	1,2
	90	1,2	108	80	96	1,1
	100	1,2	120	80	96	1,0
101 - 150 m2 bolig	101	1,2	121	125	150	1,5
	110	1,2	132	125	150	1,4
	120	1,2	144	125	150	1,3
	130	1,2	156	125	150	1,2
	140	1,2	168	125	150	1,1
	150	1,2	180	125	150	1,0
> 150 m2 bolig	151	1,2	181	160	192	1,3
	160	1,2	192	160	192	1,2
	170	1,2	204	160	192	1,1
	180	1,2	216	160	192	1,1
	190	1,2	228	160	192	1,0
	200	1,2	240	160	192	1,0
	210	1,2	252	160	192	0,9

Hvilket areal bør benyttes?

- **Bruksareal, BRA iht, beregnet etter NS 3940:**
 - *Bruksareal for en bruksenhet er det samlede areal av rom eller samling av rom innenfor omsluttete vegger*
- Det er BRA som skal oppdateres i Matrikkelen – Norges offisielle eiendomsregister
- Det anbefales derfor ikke å benyttet P-ROM, som er skatteetatens areal for beregning av ligningsverdi:
 - *Primær-ROM er oppholdsrom, soverom, kjøkken, entre/vindfang, bad/dusjrom/toalett/vaskerom/badstue og rom for kommunikasjon inkl. trapp mellom rom som nevnt ovenfor.*
 - *Sekundær-ROM er boder, tekniske rom og garasje*

Policy vannmålere boligabonnenter

Fordeler vannmålere

Rettferdig fordeling pga. korrekt grunnlag

Abonnentene kan påvirke eget gebyr

Mindre sløsing med vann. Mindre behov for restriksjoner mht. hagevanning

Kan utsette investering i økt kapasitet, da forbruket går ned

Mer nøyaktig oversikt over forbruk og bedre grunnlag for å vurdere omfang av lekkasjer

Ulemper vannmålere

Kostnader ved installering, drift og utskifting.

Lavest kostnad dersom kommunen står for innkjøp og utskifting (200-300 kr/år)

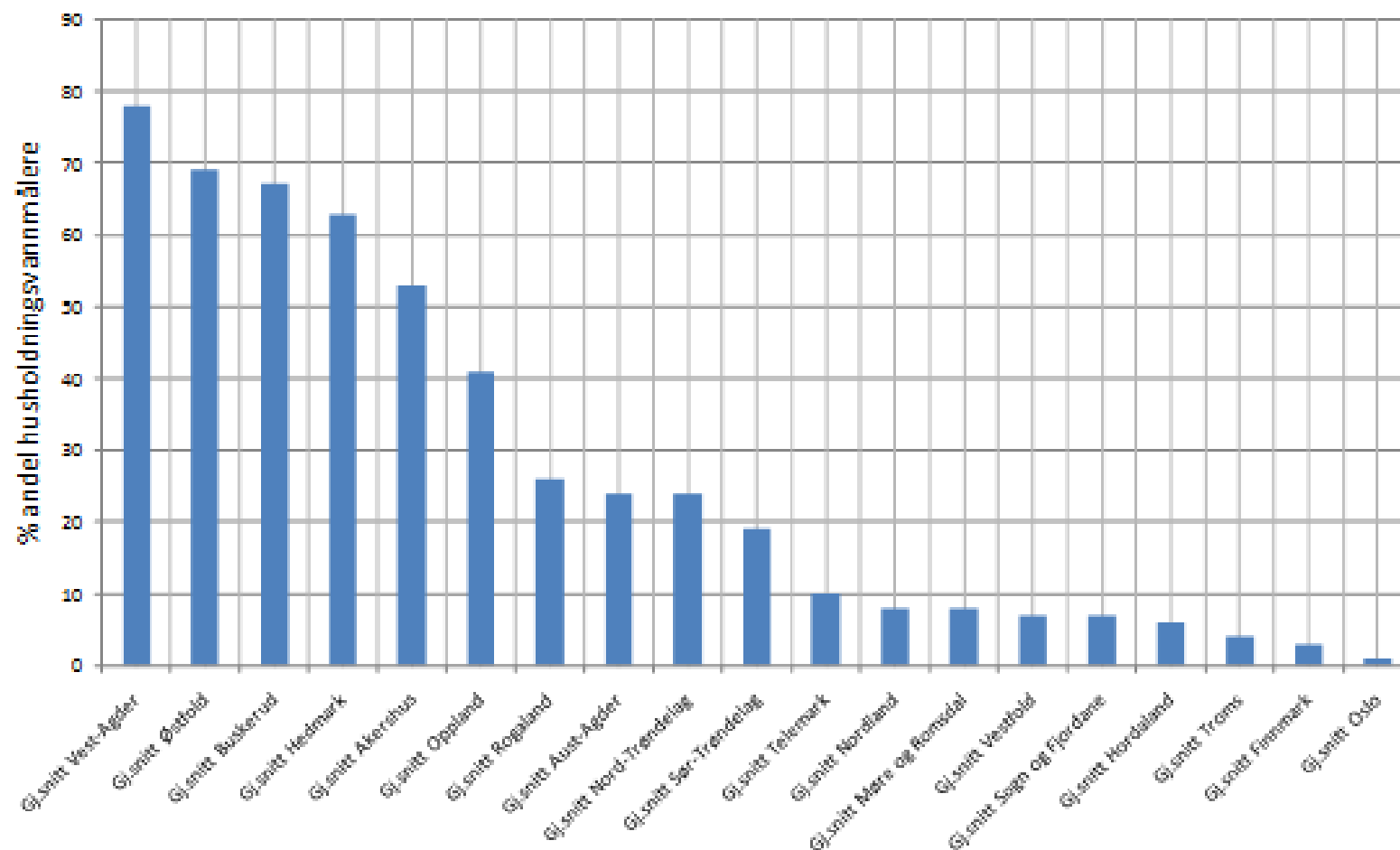
Manglende avlesning som kan medføre merarbeid, hvis kommunen reiser ut og leser av mot eget gebyr

For dårlig vannkvalitet, kan gjøre at vannmålerne ikke fungerer godt nok

Utbredelse av husholdningsvannmålere

% andel husholdningsvannmålere

Takk for oppmerksomheten!

